

שנינו במשנתינו: ואין אומרים ברכת אכלים וברכת חתנים.

והוינן בה: מאי ברכת אכלים?

ומבארין: ברכת רחבה. דהיינו, שכשהיו מברין את האבל, היו עושין סעודה ראשונה ברחבה, ושם היו מברכין [כדאמרינן במס' כתובות דף ח' ע"ב, עיי"ש]. וע"ע בתוס' הכא].

דאמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן: ברכת אכלים — מברכין בעשרה, ואין אכלים מן המנין, שהרי אומרים ברכה מיוחדת לאכלים בפני עצמן, ולמנחמין בפני עצמן, ואין כוללין אותן יחד [כדאמרינן התם במס' כתובות].

ברכת חתנים — בעשרה, וחתנים מן המנין⁶⁹.

שנינו במשנתנו: ואין מזמנין על המזון בשם פחות מעשרה.

מאי טעמא:

כיון דבעי למימר: "נברך לאלהינו"⁷⁰, בכציר מעשרה — לאו אורח ארעא למימר ברכה בשם.

שנינו במשנתנו: והקרקעות תשעה וכהן, ואדם — כיוצא בהן.

מנא הני מילי דבקרקות בעינן תשעה וכהן?

אמר שמואל: עשרה "כהנים" כתובים בפרשה דהקדשות. חד "כהן" — בעינן לגופיה, למימר דבעינן כהן בפדיון קרקעות הקדש. ואידך קראי ד"כהן" — הוי מיעוט אחר מיעוט, ואין מיעוט אחר מיעוט — אלא לרבות, דאפילו ישראל מהני. להכי בעינן תשעה ישראלים — וחד כהן⁷¹.

ומקשינן: ואימא דבעינן חמשה כהנים וחמשה ישראלים, דהא כהן שני שכתוב בפרשה — למעוטי אתא, אבל כהן שלישי

שכשהוא קורא אותם בניגון — הוי כאדם הקורא אותם, ויצא מכלל מה שאמרו: כל דבר שבקדושה — לא יהא בפחות מעשרה. וכזה הוורו הגאונים ז"ל.

וכ"כ בשו"ע [סי' נ"ט ס"ג], גבי קדושה שביוצר, דראוי ליוזר ביחיד האומרה, לאומרה בניגון וטעמים כקורא בתורה. וכן היא מסקנת המ"ב שם [ס"ק י"א]. עיי"ש.

69. כתב המאירי, דהיינו משום שהכל לשמחה נתקן, והרי הוא [החתן] בכלל הברכה. ועיי' בספר זכרון שמואל [להגר"ש רוזובסקי] סי' כ"ד, מה שכתב בזה.

70. בתוס' בברכות [מ"ט ע"ב, ד"ה נברך] כתבו,

דצריך לומר "נברך אלקינו" בלא למ"ד, דלא מצינו גבי ברכה לשון זה.

71. הקשו תוס', אמאי לא בעינן אחד עשר, הא אין ב"ד שקול?

ותירץ הריטב"א והרשב"א, דשאני הכא שפרט הכתוב בהדיא י'. ואילו היה צריך עוד אחד — היה הכתוב פורט אותו.

ובשם הגרי"ז מתרצים, דבשומא לא שייך הענין של ב"ד שקול. דהא טעמא דאין ב"ד שקול הוא כדי שיתקיים הכתוב "לנטות". אבל בשומא הרי יכולות להיות כמה דעות, וא"כ, אפילו אם נוסיף עוד אחד, אכתי אין זה ודאי שתהיה הכרעה, דשמא הוא יאמר שומא אחרת. וכדבריו משמע ברמב"ם בפיה"מ, שכתב,